

ODKLAD ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Nástup do školy

Nastoupí-li do školy nezralé dítě, je vystaveno dlouhodobé stresové situaci. Svou intelektovou kapacitu nemůže dítě adekvátně využít pro malou schopnost koncentrace. Požadavky, na které nestačí, vedou k přetěžování, zvýšené únavě, vyčerpání, zvýšení nemocnosti dítěte. Je ohrožena jeho školní úspěšnost, může dojít k rozvoji tzv. syndromu neúspěšného dítěte. Výjimkou není ani vznik řady psychosociálních problémů (rozvoj neurotických projevů - např. školní fobie, poruchy příjmu potravy, dále poruch chování - negativismus, zvýšená agresivita). Škola však není jen místem výkonu a učení, ale též místem socializace. Předčasný nástup do školy ovlivní formování negativního sebepojetí, dítě vidí sebe samo jako neúspěšné, méněcenné. Může nastat problém se začleněním dítěte do formující se třídní skupiny, školsky neúspěšné dítě často stojí na okraji kolektivu. Není výjimkou, když při řešení výukových, ale i výchovných problémů dětí 1. stupně ZŠ v pedagogicko-psychologické poradně se zjišťuje, že jednou z příčin těchto potíží byl předčasný nástup do školy.

K čemu je dobrý odklad

Z výše uvedeného vyplývá, že je nesmírně důležité posoudit, zda je dítě po všech stránkách na vstup do školy připraveno. Pokud ne, bývá jednou z variant pomoci dítěti realizace odkladu školní docházky. Neměla by to být jen administrativní záležitost. Doba, která je dítěti poskytnuta, by měla sloužit k jeho další stimulaci ve vývoji. Zejména u dětí s pomalejším či s disproporčním typem vývoje může odklad přispět významnou měrou k podpoře či harmonizaci vývoje a tím i k budoucí minimalizaci problémů ve škole. V současné době je velmi aktuální otázkou prevence specifických poruch učení. Množina školsky nezralých dětí a dětí s vývojovými deficity v předškolním věku, ze kterých se budou po nástupu do školy formovat specifické poruchy učení - dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, se určitou částí překrývají.

KDO POZNÁ NEZRALÉ DÍTĚ

Pedagogicko-psychologická poradna

Vytipování školsky nezralých dětí má v naší zemi dlouhou tradici. Aktuálně realizuje screeningový záchyt školsky nezralých dětí přímo v mateřských školách. Ve spolupráci s rodiči, pediatry a mateřskými školami je schopna **diagnostikovat** a komplexně posoudit problematiku **zralosti** pro zahájení školní docházky a doporučit opatření především v zájmu dítěte.

Rodiče

Posun nacházíme i v informovanosti rodičů o odkladech školní docházky. Je zcela v kompetenci rodiče rozhodnout se, které odborné pracoviště navštíví pro posouzení školní zralosti dítěte.

Lékař

Na nezralé dítě upozorňuje v první řadě lékař, který se podílí i na diagnostice školní nezralosti, zejména v oblasti fyzické (dítě fyzicky oslabené, dlouhodobě nemocné, smyslově a zdravotně handicapované).

Mateřská škola

Učitelky mateřských škol mohou napomoci úspěšnému řešení otázky školní zralosti. Mohou upozornit rodiče, jejichž dítě v některé sledované oblasti vykazuje známky vývojových deficitů, podat srovnání s vrstevníky. Proto je nutné, aby pracovaly na rozvoji dovedností pedagogické diagnostiky. V případě, že o odklad školní docházky rodiče žádají z důvodů "prodloužení dětství", mohou na ně dlouhodobě působit a vysvětlovat, že může dojít k promeškání doby, kdy je dítě "nastaveno" na přijímání nové zkušenosti ve škole, a tím i ke ztrátě motivace. Stejně důležitá je i jejich úloha při harmonizaci či stimulaci vývoje u dětí s odkladem školní docházky. Rada odborníků a pracovišť se stará o vytváření nových metodických materiálů či zprostředkování informací o možnostech pedagogické terapie na konci předškolního věku. Speciálním tréninkem se může podpořit dozrávání jednotlivých funkcí a tím snížit riziko vzniku specifických poruch učení. Je to právě učitelka mateřské školy, kdo může prostřednictvím déletrvajících zkušeností s dítětem a srovnání s ostatními dát rodičům signál, že není vše v pořádku. Z vlastní

zkušenosti můžeme konstatovat, že mateřskou školou zpracované hodnocení na děti bývá ve většině případů velice výstižné a poslouží jako významný podklad pro posouzení připravenosti dítěte na zahájení školní docházky.

Základní škola

V poslední době se zvyšuje úloha zápisu do 1. tříd při vytipování školsky nezralých dětí. Je ale známo, že zápis, tak jak je někdy prováděn, představuje jen měkkou normu. Proto se nyní řada škol snaží najít prostředky, které by mohly pomoci odhalit problémové dítě ve vztahu k nástupu do školy (např. se zápis uskutečňuje formou pohádky, kdy dítě v průběhu řízené činnosti plní úkoly, které jsou zaměřeny na dílčí aspekty vývojové úrovně ve sledovaných oblastech školní zralosti). O odkladu školní docházky o jeden rok rozhoduje na základě písemné žádosti rodičů ředitel školy.

Podkladem pro toto rozhodnutí je doporučení odborného pracoviště. Bývá to nejenom pedagogicko-psychologická poradna, kdo provádí diagnostiku školní zralosti, ale též speciálně pedagogické centrum a pediatr (ten se podle posledních údajů z MŠMT podílí na doporučení OŠD téměř v polovině případů).

Závěrem

Mezi nastupujícími školáky nacházíme velké rozdíly ve věku. Na jedné straně jsou to děti, které se narodily na podzim a děti u nichž byl realizován odklad školní docházky. Na druhé straně jsou to děti, u kterých rodiče žádají o předčasný nástup do školy, narodily se po 1. 9. toho ročníku, který vstupuje řádně do školy. Tyto věkové rozdíly mohou ovlivnit proces zaškolování. Mladší děti se mohou oproti starším jevit jako méně vyspělé a to ovlivní jejich školní úspěšnost i postavení v kolektivu.